
SYMPOZIUM 2 VZTAH MEZI CHARAKTERISTIKAMI VÝUKOVÉ KOMUNIKACE A VZDĚLÁVACÍMI VÝSLEDKY ŽÁKŮ

**KDO MLUVÍ, TEN SE UČÍ: VZTAH MEZI PARTICIPACÍ ŽÁKŮ
NA VÝUKOVÉ KOMUNIKACI A JEJICH VZDĚLÁVACÍMI VÝSLEDKY**

**THE ONE WHO SPEAKS LEARNS MORE: THE RELATIONSHIP
BETWEEN STUDENT CLASSROOM TALK AND STUDENT
ACHIEVEMENT**

Šed'ová Klára, Sedláček Martin

Klíčová slova: výuková komunikace, žákovská participace, vzdělávací výsledky žáků, učení

Key words: Classroom communication, student talk, student achievement, learning

V odborné komunitě je dnes poměrně široce sdílený předpoklad o vztahu mezi komunikací, myšlením a učením (Resnick et al., 2017). Empirická evidence podporující tento předpoklad je však dosud sporá. Cílem tohoto příspěvku je proto prozkoumat vztah mezi participací žáků na výukové komunikaci a jejich vzdělávacími výsledky.

Lefstein a Snell (2014) postulují, že žáci se učí nejlépe, pokud jsou zapojeni do bohaté a stimulativní výukové komunikace. Z tohoto předpokladu vychází celá řada koncepcí souhrnně označovaných jako „talk-intensive pedagogies“ (Wilkinson et al., 2015), jejichž základní sdílenou premisou je přesvědčení, že dobrá výuka je taková, která povzbuzuje žáky k aktivnímu hovoru o učivu. Dosud však bylo provedeno pouze několik studií na velkých vzorcích, které tuto tezi ověřují – Applebee et al., 2003; McElhone, 2012; Michener, 2014; Muhonen et al., 2017; Nystrand et al., 1997. Nálezy z těchto studií jsou velmi různorodé. Domníváme se, že kolísavosti výsledků může být způsobena tím,

že měření charakteristik výukové komunikace je vztaženo k celé třídě. Tím se ztrácí rozlišení mezi jednotlivými žáky ve třídě. Ti jednak podávají v testech různé výkony, jednak rozdílným způsobem rozdílným způsobem participují na výukové komunikaci. Jde o významný limit dosud realizovaných studií.

Provedli jsme korelační studii na vzorku 639 žáků ze 32 tříd 9. ročníku druhého stupně základní školy, kteří se účastnili testování čtenářské gramotnosti realizovaného Českou školní inspekcí. Výsledky žáků v testech jsme dali do souvislosti daty ze strukturovaného pozorování. V každé třídě jsme pozorovali dvě hodiny literatury, při nichž jsme pro každého žáka zaznamenávali celkový čas jeho promluv a počet promluv s argumentem. Statistickou analýzu jsme provedli prostřednictvím víceúrovňového modelování.

Výsledky prokázaly silnou souvislost mezi tím, jak dlouho konkrétní žák hovoří a kolik promluv s argumentem pronese, a jeho výsledky v testech. Co se týče času žakovských promluv, platí též souvislost na úrovni třídy – ve třídách, v nichž je celkově vyšší podíl žakovské řeči, si žáci vedou lépe. V případě promluv s argumentem však vztah na úrovni třídy neplatí. Žák sám musí ve výuce argumentovat, aby to pozitivně ovlivnilo jeho vzdělávací výsledky. Pozitivní souvislost mezi individuální participací a výsledky platí pro všechny žáky bez ohledu na jejich rodinné zázemí a gender.

Abstract: The aim of this paper is to investigate the relationship between student classroom talk and student achievement. A total of 639 Grade 9 students from 32 classrooms participated in the research project. We conducted a structured observation in language arts lessons (two lessons in each classroom). We measured talk time and number of utterances with reasoning for each student. The student achievement was measured through standardised reading literacy tests conducted by the Czech School Inspectorate. Multilevel modelling indicated that there is a strong association between for how long a particular student talks and how many utterances with reasoning he/she formulates and his/her achievement. In terms of talk time, there is also a relationship on the level of classroom – in talkative classrooms students do better. Positive association between individual participation and achievement works for all students, regardless of their socioeconomic background and gender.

Literatura/References:

Applebee, A. N., Langer, J., Nystrand, M., Gamoran, A. (2003). *Discussion-Based Approaches to Developing Understanding: Classroom Instruction and Student Performance in Middle and High School English*. American Educational Research Journal, 40(3), 685–730.

- Gollnick, & L. F. Qzinn (Eds), *Handbook of teaching and Learning*. Wiley. Wilkin-
son A. G., Murphy, P. K., Binici, S. (2015). In: L.B. Resnick, C.S.C. Asterhan &
S.N. Clarke (Eds), *Socializing intelligence through academic talk and dialogue*
(pp. 37–50). American Educational Research Association, Washington, DC.
- Lefstein, A., & Snell J. (2014). *Better than best practice: Developing teaching and
learning through dialogue*. London: Routledge.
- McElhone, D. (2012). *Tell us more: Reading comprehension, engagement, and
conceptual press discourse*. *Reading Psychology*, 33(6), 525–561.
- Michener, C. (2014). *Features of Dialogic Instruction in Upper Elementary Classro-
oms and their Relationships to Student Reading Comprehension*. Dostupné z:
<http://hdl.handle.net/2345/bc-ir:103554>.
- Muhonen, H., Pakarinen, E., Poikkeus, A.-M., Lerkkanen, M.-K. & Rasku-Putto-
nen, H. (2018). *Quality of educational dialogue and association with students’
academic performance*. *Learning and Instruction*, 55, 67–79.
- Nystrand, M., Gamoran, A., Kachur, R., Prendergast, C. (1997). *Opening Dialogue.
Understanding the Dynamics of Language and Learning in the English Class-
room*. New York, London: Teachers College Press.
- Resnick, L. B., Asterhan C. S. C., & Clarke S. N. (2017). *Student Discourse for
Learning*. In: G. E. Hall, D. M.